

Saksbehandler:

Vår dato:

Deres dato:

Vår ref.:

Deres ref.:

Barne,- likestillings, - og inkluderingsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse til forslag til ny forskrift om samvær med tilsyn av offentlig oppnevnt tilsynsperson etter barneloven

Det vises til høring om forslag til endring i forskrift om samvær med tilsyn etter barneloven fra Barne,- likestillings,- og inkluderingsdepartementet av 10.10.2013. Forslaget vil erstatte gjeldende forskrift av 7. desember 2005 nr. 1360 om «oppnemning av tilsynsperson mv.» Høringsfrist er satt til 22.11.2013. Både endringene i barneloven og ny forskrift skal etter planen tre i kraft 1.1.2014.

Bakgrunn og gjeldende rett

Ordningen med tilsynsperson ble innført i 2006 ved endring i barneloven § 43 tredje ledd. Bestemmelsen åpner for at retten i særlige tilfelle kan pålegge departementet å oppnevne en tilsynsperson i forbindelse med vilkår for gjennomføring av samværsrett. I forskrift 7.12.2006 ble myndigheten til å oppnevne tilsynsperson lagt til Bufetat, og administrert gjennom familievernkontoret. Den eneste rammen for gjennomføringen av tilsynet i den enkelte sak er bestemmelser i domspremissene, og oppgaven for tilsynspersonen er å være tilstede. Utover dette regulerer ikke forskriften av 2006 rammene for tilsynspersonen. Lovendringene i barneloven som ble vedtatt i juni 2013 bygger på forskning som viser at domstolene ikke i tilstrekkelig grad tar på alvor at det har forkommet vold i familien, rettet mot barn/søsken eller foreldre. Et formål med lovendringene er å sikre barnet, først og fremst ved at samvær nektes i tilfelle hvor det ikke vil være til barnets beste.

Den nye § 43 a i barneloven tar sikte på situasjoner hvor samvær er til barnets beste, men hvor tilsyn, sikret av det offentlige, er nødvendig for å sikre at barnet ikke lider overlast. Hensikten med loven og forslaget til forskrift med hjemmel i § 43 a er å presisere og styrke ordningen med offentlig tilsyn ved samvær. Den nye barneloven innfører to ulike typer offentlig tilsyn, beskyttet og støttet tilsyn. Beskyttet tilsyn vil være mest omfattende og innebærer overvåking under hele samværet, mens støttet tilsyn er forutsatt benyttet når det ikke er behov for tilstedeværelse under hele samværet.

Generelle merknader til forslaget

Høgskolen i Sør-Trøndelag legger til grunn at prinsippet om å avskjære samvær når dette ikke er til barnets beste videreføres, slik at den kritikk som er kommet mot rettspraksis tas til etterretning.

Det forutsettes dermed at innføringen av to tilsynsformer ikke bidrar til å senke terskelen for samvær, men snarere at ordningen med offentlig tilsyn i større grad tar sikte på å beskytte og støtte barnet i møte med samværsforelderen. Disse premissene tatt i betraktning, ser Høgskolen i Sør-Trøndelag meget positivt på at offentlig tilsyn under samvær undergis en mer utførlig og grundigere regulering.

Vår dato:

Vår ref.:

Innledningsvis ønsker vi også å understreke betydningen av at både kommunalt barnevern og Bufetat/familievernkontorene tilføres tilstrekkelige ressurser for å sikre tilgang på, kvalitetssikring og opplæring av kompetente tilsynspersoner, som naturlig nok vil være avgjørende for at ordningene fungerer etter hensikten. Det er også viktig å sikre gode systemer for å samle opp og følge opp de rapporteringer som tilsynspersonene nå er pliktige til å sørge for i tråd med forslaget. Slike rapporter vil være en viktig kilde til å følge opp barnet over tid og dokumentere om samværet fungerer /ikke fungerer etter hensikten.

Merknader til bestemmelsene

Et spørsmål er om forskriftsforslaget følger opp og utdyper begge de to tilsynsformene på en måte som i tilstrekkelig grad sikrer barnet. Høgskolen i Sør-Trøndelag stiller seg tvilende til om barnet sikres i tilstrekkelig grad og vil i det følgende begrunne dette nærmere.

Det følger av lovens system at tilsynspersonens mandat bygger på domstolens avgjørelse om samvær og pålegg om tilsyn. Graden av klarhet og presisjon i avgjørelsen vil dermed være styrende for tilsynspersonens oppgaver i det konkrete tilfelle.

Kravene til avgjørelsens innhold burde etter vårt syn være tatt inn i loven. Forslaget til forskrift § 2 angir noe om hva rettens avgjørelse skal inneholde, hvor timeantall og varighet nevnes. Mer kunne med fordel vært regulert i loven. Barneloven § 43 a tredje ledd krever at retten før avgjørelse treffes, skal innhente en konkret vurdering fra den kommunale barneverntjenesten eller departementet om hvorledes pålegget (tilsynet) kan gjennomføres. I forskriften §§ 5 og 7 reguleres ansvaret for oppnevningen av tilsynsperson, herunder at det foretas en egnethetsvurdering av den som oppnevnes. Svakheten er at det ikke samtidig stilles noen krav til retten om å fastlegge nærmere *hvordan* samværet skal gjennomføres, f.eks. hjemme hos samværsforelder, på et nøytralt sted, osv.. At domstolene tar denne oppgave på alvor bør følges opp av departementet.

Høgskolen i Sør-Trøndelag viser til at skillet mellom beskyttet tilsyn og støttet tilsyn i større grad bør reflekteres i forskriften. At det stilles større krav og ansvar til tilsynspersonene hvor det er gitt pålegg om beskyttet tilsyn vil være avgjørende for å ivareta barnet som forutsatt. Tilsynspersonens oppgaver er angitt i et felles kapittel for de typene av tilsyn hvor den sentrale plikten i henhold til § 9 første ledd er å «bidra til å gjennomføre tilsynet i samsvar med pålegget».

Dette stiller krav til rettens avgjørelser mht. hvor samvær skal finne sted, forberedelser og oppfølging, herunder om tilsynspersonen skal møte og bli kjent med barnet på forhånd. Etter vårt syn er det nødvendig for å etablere trygghet for barnet at det ikke samtidig eksponeres for en usikker samværsituasjon og en ny og ukjent tilsynsperson. Dette tilsier også at den samme personen følger barnet gjennom de fastsatte samværene – uavhengig av om det er støttet eller beskyttet tilsyn. Vi mener at den offentlige tilsynspersonen bør bli kjent med barnet i forkant og krav om minimum ett møte med barnet før et samvær bør fremgå i forskriften, for å sikre at dette ikke blir en salderingspost. Etter vårt syn bør det også åpnes for at det kan være to personer sammen der en risikovurdering tilsier dette.

Risikovurdering

Forslaget gir i § 9 fjerde ledd tilsynspersonen plikt til å stanse samværet dersom det inntreffer «*særlige alvorlige hendinger*» under samværet. I merknaden til bestemmelsen brukes formuleringen «*alvorlige hendinger*», altså en lavere terskel i merknaden til bestemmelsen. Vi mener at forslaget ordlyd «*særlige alvorlige hendinger*» for å stanse samvær er for høy – særlig ved at det benyttes flertallsform (!).

Postadresse:
Høgskolen i Sør-Trøndelag
N-7004 Trondheim

Besøksadresse:
GATENAVN
Trondheim

E-post:
postmottak@hist.no
Web:
www.hist.no

Telefon:
+47 73 55 90 00

Org.nr.:
975264750

Vår dato:

Vår ref.:

Vi merker oss også at stansingsplikten er knyttet til inntrufne hendelser. Forskriften slik forslaget ligger, gir ikke adgang til å avlyse eller avbryte et samvær etter en risikovurdering enten i forkant av et samvær eller under et samvær. «Særlege alvorlege hendingar» må altså allerede ha inntruffet før tilsynspersonen kan avbryte et samvær. Et slikt system vil ikke gi et barn tilstrekkelige rettsikkerhetsgarantier. Vi viser her også til arbeidsmiljølovens regler om forutgående risikovurderinger for å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø. At man må vente til en hendelse faktisk inntreffer, vil kunne komme i konflikt med selve tilsynspersonens krav på sikkerhet. Det er opplagt at kommunen og staten som arbeidsgiver har plikt til å foreta risikovurderinger, og at den enkelte arbeidstaker skal kunne gjøre tilsvarende vurderinger, jf arbeidsmiljøloven § 2-3 annet ledd bokstav c. Vi viser også til interkontrollforskriften som stiller krav til risikovurdering for ulike sentrale samfunnsområder. Det er ingen grunn til at barn i de situasjoner som omhandles her, skal stilles dårligere.

Eksempler kan være at en psykisk syk forelder opptrer på en måte som virker skremmende for barnet, herunder fremstår som særlig hjelpeløs, foreldre som krenker barnet verbalt eller gjør fysiske tilnærmelser eller utviser en seksualisert atferd. Det kan også tenkes situasjoner hvor barnet reagerer med ubehag eller frykt uten at det umiddelbart kan knyttes til «(særleg) alvorlege hendingar». Hva barnet skal måtte «tåle» og eventuelt hva som kan virke skadelig på barns psykiske helse, vil variere fra barn til barn, og derfor er det påkrevet at tilsynspersonen etter vårt syn må operere innen et visst skjønnsrom, for slik å kunne ta barnet ut av samværssituasjonen etter en vurdering av barnets beste. Det samme bør gjelde at tilsynspersonen ikke skal bidra til samvær, jf § 9 første ledd, dersom det er oppstått hendelser i forkant av samvær som ut ifra en risikovurdering medfører at samvær ikke kan gjennomføres på en måte uten at barnet risikerer å lide overlast. Adgang til en slik vurdering vil bedre harmonisere med barneloven § 65 andre ledd i ny barnelov, som jo forutsetter en forutgående risikovurdering. At tilsynspersonen må gis et visst skjønnsrom bør også komme til uttrykk i forskriften.

Vi mener også at § 9 andre ledd bør ha visse minimumskrav til innholdet i rapporten, for å sikre at rapporten holder en gitt standard. Dette vil være viktig for barnet, men også for foreldrenes rettsikkerhetsgarantier.

Avsluttende merknader

Uavhengig av forslaget som er på høring, mener Høgskolen i Sør-Trøndelag at også samvær under tilsyn etter lov om barneverntjenester fortjener en nærmere regulering. Det bør overveies om tilsvarende system også bør innføres for barnevernet, jf. lov om barneverntjenester § 4-19.

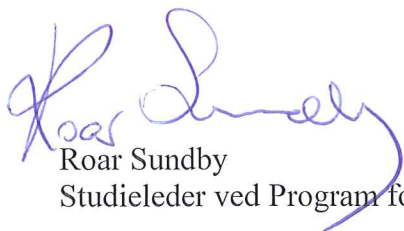
Med hilsen

Solrun Johanne Valen
Dekan

Vår dato:

Vår ref.:

Roar Sundby

Studieleder ved Program for barnevernspedagogutdanning

Avdeling for helse og sosialfag
Høgskolen i Sør-Trøndelag

Trondheim, 12.11.2013